

MERDEKA

Nr 61 - juni 2014

ÖSTTIMOR

Information

Lärdomar av Östtimors misslyckande?

I den indonesiska, engelskspråkiga tidningen *Jakarta Globe* skriver Loro Horta, som varit FN:s projektledare för reformeringen av säkerhetssektorn och rådgivare till utrikesministern, den 23 maj om Xanana Gusmãos ansvar för Östtimors "misslyckande". Det är en ganska mörk bild Loro Horta målar upp.

Gusmão har ju tillkännagett att han kommer att dra sig tillbaka under året. Nu menar Loro Horta att detta sker under ökande tecken på misslyckande och grasserande misskötsel i landet, vars politik sedan återupprättandet av självständigheten 2002 dominerats av Gusmão. Många menar att Gusmãos planerade avgång är feg, eftersom han bär en stor del av ansvaret för det nuvarande kaoset och att hans avgång kan leda till ett maktvakuum, som förvärrar krisen.

Trots mycket omfattande utländskt bistånd och stora oljeinkomster är Östtimor fortfarande trots två FN-interventioner en fattig och bräcklig stat. Mycket lite av biståndet, det största räknat per invånare, har nått vanligt folk och infrastrukturen är också fortfarande en av de sämsta i regionen.

Enligt International Crisis Group i maj 2013 var arbetslösheten, inberäknat sysselsättning i den informella sektorn 71%. Nästan två tredjedelar av befolkningen är under 30 år, vilket är en källa till spänningar. En tredjedel av befolkningen lever i fattigdom och

hälften är analfabeter. Inflyttningen till städerna, särskilt Dili, är mycket stor vilket skapat slumområden i Dilis utkanter, samtidigt som lyxiga hus för de privilegierade, t ex finansminister Emilia Pires, byggs på bergsidorna.

Korruptionen ökar snabbt och åtskilliga skandaler med ministrar och högre tjänstemän har avslöjats av media. Ett av de mest absurda fallen är att justitieministern vägrar att betala underhåll för sitt kroniskt sjuka barn.

Regeringen är den största i Stilla havsområdet, 55 medlemmar, i ett land med drygt 1 miljon invånare. Det är därför inte överraskande att statsapparaten är i total oordning ur stånd att utnyttja mer än en tredjedel av budgeten. Statstjänstemän och biståndsarbetare får inte sina löner i tid. Ministrar, parlamentsledamöter och högre statstjänstemän får höga pensioner, vilket varken majoriteten eller oppositionen velat ändra utan de har i stället köpt lyxbilar och hus samt rest utomlands.

Hittills har Gusmão lyckats hålla landet lugnt genom betydande kontrakt och andra förmåner till sina anhängare och kritiker. Det är en strategi som fungerar så länge som oljepengar flödar in i landet. Men oljan skapar mycket få arbetstillfällen i Östtimor. Och oljetäkterna kommer att minska.

Det finns dock hopp. Östtimor har förblivit demo-

Fortsättning på sidan 4

**Nyheter från Östtimor,
Västpapua, Aceh och Indonesien**

Innehåll

Lärdomar av Östtimors misslyckande?	1
Politiska fångar i Papua	2
Redaktören har ordet	2
Visning av "The Act of Killing"	3
FFP:s årsmöte	3
Beatriz's War	4
Protest mot medialag	4

Politiska fångar i Papua

I det av Indonesien ockuperade Västpapua finns det, som i andra områden under liknande förhållanden i vilka man kämpar för självständighet, politiska fångar. På grund av censur och områdets politiska och geografiska förhållanden är det svårt att få konkreta uppgifter om det exakta antalet politiska fångar, men trots detta har man kunnat samla in information om fångar som finns i fängelser i bl.a. Jayapura, Sorong och Wamena. Enligt organisationen "Papuan Behind Bars" finns det 106 fångar. Det är personer som har arresterats vid fredliga folkliga demonstrationer för att en folkomröstning ska hållas eller har hissat eller äger områdets flagga Morgonstjärnan. En del av fångarna har fått fängelsestraff på upp till 20 år. Trots att Indonesien har ratificerat den internationella konventionen "Convention against Torture and Other Cruel, Inhuman or Degrading Treatment or Punishment" har landet ignorerat konventionen när det gäller behandlingen av papuanska fångar.

Den 8 juni organiserades en demonstration framför Indonesiens ambassad i Washington. Demonstrationens krav var att de papuanska fångar ska frigges.

I den nya e-boken *Vanishing Tribes: Unheard Voices from West Papua*, ladda ner från <http://vanishingtribes.org>, kan Du läsa en berättelse om kampen i Västpapua.

Hendrik Amahorseja

Redaktören har ordet

Detta nummers innehåll är en översikt över läget i Östtimor och en redogörelse för visningen av filmen "The Act of Killing" om massakrerna i Indonesien 1965-1966, då general Suharto tog makten. Östtimorkommittén undertecknade i maj ett kampanjbrev riktat till president Taur Matan Ruak om att stoppa ett lagförslag om en ny medialag, som skulle begränsa press- och yttrandefriheten. Det vore olyckligt om förslaget antas. Östtimors första spelfilm är recenserad och en artikel om politiska fångar i Västpapua är med.

Gabriel Jonsson

Detta verk är licensierat under Creative Commons Erkännande-ickekommersiell-inga bearbetningar 2.5 Sverige licens. För att se en kopia av denna licens, besök <http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/2.5/se/> eller skicka ett brev till Creative Commons, 171 Second Street, Suite 300, San Francisco, California, 94105, USA.

Material som publiceras i Merdeka & ÖsttimorInformation kan också publiceras i <http://www.globalarkivet.se>.

Merdeka & ÖsttimorInformation**Ansvarig utgivare:**

Gabriel Jonsson

Redaktör:

Gabriel Jonsson

Redaktionsadress:

Gabriel Jonsson
Råsundavägen 24, 2 tr
169 67 SOLNA
redaktor@osttimorkommitten.se
Tel 08-33 62 47

Layout:

Östtimorkommittén

Adresser:

Föreningen ett Fritt Papua
c/o Jonsson
Råsundavägen 24, 2 tr
169 67 SOLNA
Plusgiro 4 19 12 84-1

Östtimorkommittén

c/o Jonsson
Råsundavägen 24, 2 tr
169 67 SOLNA
Plusgiro 1 81 92-5

Tryck:

Ågrenshuset Produktion AB

ISSN Nr: 1402-2559**Lösnummer 20 kronor**

Östtimorkommittén
Wiboms v 12, 2 tr, c/o Pollák
171 60 SOLNA, tel 08-27 24 27
pren@osttimorkommitten.se

Skanna och surfa till Östtimorkommitténs webbplats

A 2014-06-04

Visning av "The Act of Killing"

Stockholms FN-förenings ungdomssektion visade den 10 april på Stockholms universitet dokumentären "The Act of Killing" som, så vitt mig bekant, är den första som gjorts om massakrerna i Indonesien 1965-1966 som krävde 0,5-1 miljon människoliv (högre siffror anges ibland). Visningen drog en stor publik, varav 10-15 indoneser. Filmens huvudpersoner är Anwar Congo och Herman Koto som båda stolt talar om hur de mördade och torterade människor. Tidsandan speglas väl, bl.a. då Anwar Congo om sina handlingar säger: "I had to do it." Filmen ger en god uppfattning om händelserna 1965-1966, men två timmar och fyrtio minuter är alldeles för långt: budskapet hade ändå kommit fram tydligt (filmen hade kortats ned 23 minuter).

Paneldiskussion

Efter visningen var jag moderator för en diskussion i vilken Dewa Made Juniarta Sastrawan, Indonesiens ambassadör i Sverige, och Ulf Andersson, chefredaktör för Amnesty Press, deltog. Via Skype var även Mohammed Daus, representant för den indonesiska människorättsorganisationen Kontras, med (tolkning gjordes). Jag ställde tre frågor: Gav dokumentären en korrekt bild av händelserna? Finns det diskutabla inslag i filmen? Vilka effekter kan filmen få?

Även om det inte är några ljud med, kommer effekterna fram ändå och de medverkande, som inte är skådespelare från början, kommer till sin rätt. Det är en berättelse om vissa av mördarna och man kan förstå morderna utifrån en historisk kontext. Vi kan därmed lära oss om konflikter och mänskligt beteende. Dokumentären har ej visats på bio i Indonesien, men miljoner människor har sett den privat. Även om det finns tillräckliga bevis för att belägga övergreppen som begicks 1965-1966 har riksåklagaren inte följt upp de undersökningar som gjorts med motiveringen att bevisen är otillräckliga. Offren har efteråt diskriminerats. Deras familjer har anklagats för att vara kommunister och att vara grymma. Kontras har i parlamentet krävt att polisen ska undersöka vad som hände under dessa år.

Bara skådespelarna och regissören Joshua Oppenheimer vet hur sann filmen, som visats över hela världen, är. En kritisk uppgift är att den bara visar vad som hände i Medan på Sumatra och därmed inte ger en

helhetsbild av militärens inblandning i massmorden. Regeringen vill ej offentliggöra hela händelseförloppet. Även om den nationella människorättskommissionens rapport från 2012 omfattar 339 vittnen från hela Indonesien, är riksåklagaren emot vidare undersökningar. Politiska överväganden är hindret och inte avsaknaden av bevis. En av ministrarna rättfärdigar regeringens hållning med att man ska se på händelserna utifrån de förhållanden som rådde 1965 och icke de nuvarande. Mordvägen inleddes med att sju armégeneraler lojala mot president Sukarno mördades av militära specialstyrkor den 30 september 1965. Generalmajor Suharto, som ledde arméns strategiska kommando, anklagade kommunisterna för att ha legat bakom morderna varefter han beordrade en våldsorgie riktad mot dem. Militären och para-militära grupper mobiliserades för att eliminera kommunisterna.

Vilka effekter dokumentären kan få framöver beror bl.a. på vilken publik som ser den. Filmen kan eventuellt bli början till en öppen debatt om frågan och om att inleda en försoningsprocess som även skulle kunna omfatta massakrerna i Indonesien 1997-1998 i samband med president Suhartos avgång samt konflikterna i Aceh (1976-2005), Östtimor (1975-1999) och Västpapua. Dokumentären sänder ett budskap till Indonesiens regering om att utreda de allvarliga människorättsbrotten i landet sedan 1965.

Frågestund

Regeringen har av icke angiven anledning ej gett någon ursäkt för människorättsbrotten och inte heller till Kina för morderna på kinesiska kvinnor i samband med massakrerna. Om ett kommunistparti kommer tillåtas i Indonesien, som nu är en demokrati, är svårt att säga. Den nationella handlingsplan för mänskliga rättigheter som lagts fram kan ta emot förslag om bl.a. vilka åtgärder som ska vidtas för att återupprätta offren för övergreppen under Suharto-eran. Om offren ej ges återupprättelse kan man fråga sig vilken form av demokrati Indonesien i dag har. Politiska hinder står i vägen för att undersöka mordvägen 1965-1966 i ett land där människorättslagstiftningen gör en undersökning av dem möjlig.

Gabriel Jonsson

FFP:s årsmöte

Föreningen ett Fritt Papua (FFP) höll årsmöte den 24 april på Slottsvägen 2 i Solna. Den tidigare styrelsemedlemmen Ruben Maury från Västpapua avled 2013. Övriga medlemmar omvaldes, så styrelsen är nu:

Hendrik Amahorseja ordförande

Gabriel Jonsson kassör
Gustaf Görfelt
Anders Uhlin

Gabriel Jonsson

Ge bidrag till Föreningen ett Fritt Papua eller Östtimorkommittén på plusgirokonto 4 19 12 84-1 respektive 1 81 92-5.

Avsändare:
Östtimorkommittén
c/o Pollak
Wiboms väg 12
171 60 SOLNA

B

Porto betalt

Kom ihåg att anmäla adressändring.

Beatriz's War

Under 2013 gjordes den första spelfilmen i Östtimor – Beatriz's War av Luigi Acquisto och Bety Reis (98 minuter). Filmen är inspirerad av romanen Martin Gueere från 1500-talets Frankrike och utspelar sig under den indonesiska ockupationen 1975-1999. Två barn – Beatriz och Tomas – gifter sig genom att två byhövdingar för dem samman. De lever ett hårt liv, men älskar varandra och får barn. De kom att skiljas åt i samband med massakern i Kraras 1983. När Indonesiens självständighetsdag den 17 augusti (1945) firas, gör byborna uppror och driver iväg de indonesiska soldaterna som dock återkommer nästa månad och massakrerar bybor efter att första ha särskilt män och kvinnor. En av de män som inte dödas är Tomas som lyckas fly. Kraras får därefter epitetet "änkornas by" och inte förrän i sam-

band med 1999 års folkomröstning om Östtimors status väcks Beatriz hopp om att Tomas ska komma tillbaka. En soldat som uppger sig vara Tomas och ha varit soldat i Falintil dyker nu upp, men olika uppgifter om hans levnadshistoria kommer fram. Till sist visar det sig att han inte är den man som hon hade längtat efter utan en förrädare som samarbetat med indoneserna och utfört mord på sina egna landsmän.

Filmen ger knappast några nya insikter om Östtimor under den indonesiska ockupationen, men bidrar ändå till att förstå de svåra förhållanden enskilda människor levde under. I december erhöll den Golden Peacock Award vid en filmfestival som hölls i Indien.

Gabriel Jonsson

Protest mot medialag

Östtimorkommittén undertecknade skrivelsen som organisationen La'õ Hamutuk ("Gå tillsammans": The Timor-Leste Institute for Development Monitoring and Analysis) med säte i Dili skickade ut den 27 maj angående en ny medialag. Skrivelsen är riktad till president Taur Matan Ruak och kräver att han ska lägga in sitt veto mot lagen. La'õ Hamutuk lyfter i skrivelsen fram att yttrandefrihet är en förutsättning för demokrati, att inte bara journalister utan också andra samhällsgrupper ska kunna sprida information till allmänheten, att mångfald i opinionen ska komma fram och att pressens självständighet måste garanteras. Skrivelsen yrkar även på att presidenten ska skriva ett brev till parlamentets ledamöter för att lagförslaget ska förbättras på de

uppräknade punkterna. Eftersom medierna var betydelsefulla i kampen mot Indonesiens ockupation (1975-1999) anses lagen svärta ned Östtimors historia. Och eftersom den existerande medialagen fungerar väl, behövs ingen ny lag.

Om lagförslaget, som parlamentet godkände den 6 maj, går igenom kan yttrande- och pressfriheten komma att begränsas vilket skulle hota demokratin och de mänskliga rättigheterna i landet. En sådan situation strider mot konstitutionen och det internationella avtalet om civila och politiska rättigheter.

Gabriel Jonsson

Fortsättning från sidan 1

kratiskt, hittills har media varit bland de friaste i regionen. Presidenten, Taur Matan Ruak, respekteras för sin hederlighet. Den tidigare riksåklagaren Ana Pessoa har lyckats sätta flera högre tjänstemän och tidigare justitieministern Lucia Lobato i fängelse.

Tack vare sin heroiska kamp för självständighet från Indonesien åtnjuter landet fortfarande stor sympati från det internationella samfundet. Landets ledare borde dock inte ta denna för givet, då de stora förhoppningarna nu långsamt bleknar bort.

Tommy Pollák

Stöd människorna i Västpapua och Östtimor! Bli medlem i Föreningen ett Fritt Papua eller Östtimorkommittén.
